

3. Епізоотична ситуація та основи профілактики фасціольозу жуйних на Поліссі // Ю.Ю. Довгій, А.В. Березовський, В.Ф. Галат, І.Л. Ваховський. Вет. медицина України. – 2014. – № 7. – С. 32–33.

4. Прус М.П., Кручиненко О.В. Найпоширеніші гельмінтози великої рогатої худоби. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Ветеринарна медицина, якість і безпека продукції тваринництва*. 2011. Вип. 167. Ч. 1. С. 93–98.

5. Кручиненко О.В. Епізоотологія гельмінтозів шлунково-кишкового тракту корів на території Полтавської області. *Науково-технічний бюлетень*. 2012. Вип. 13. № 3–4. С. 136–140.

6. Кручиненко О., Клименко О., Михайлютенко С., Темний М. Визначення гельмінтозів великої рогатої худоби. *Тваринництво України*. 2015. № 10. С. 20–25.

7. Березовський А.В. Ефективність бронтелу 10 % при фасціольозі та шлунково-кишкових стронгілятозах великої рогатої худоби / Березовський А.В., Шевченко А.М., Поживіл А.І. // Проблеми зооінженерії та ветеринарної медицини : збірник наукових праць ХДЗВА. – Харків, 2012. – Вип. 15(40), ч. 2, т. 1. – С. 134–136.

Антіпов А.А.

кандидат ветеринарних наук, доцент,

Білоцерківський національний аграрний університет

Ткаченко С.М., Ткаченко І.С.

викладачі 1 категорії,

Компаніївський коледж ветеринарної медицини

Білоцерківського національного аграрного університету

Гетьман Ю.С., Харченко О.О.

магістранти 2 року навчання,

Білоцерківський національний аграрний університет

ЛКУВАННЯ ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИ ЗА ФАСЦІОЛЬОЗНОЇ ІНВАЗІЇ

Фасціольоз досить поширене трематодозне захворювання великої рогатої худоби, яке реєструється на всіх континентах земної кулі і завдає значних економічних збитків тваринницьким господарствам [1, с. 137; 2, 134; 3, с. 65].

Актуальним для ветеринарної практики є вивчення ефективності антигельмінтиків за змішаного чи асоційованого перебігу фасціольозу з іншими гельмінтозами [4, с. 88; 5, с. 45; 6, с. 40; 7, с. 21].

Мета роботи. Дана робота присвячена пошуку антигельмінтної та економічної ефективності альбену 20 % грануляту, альбендазолу 10 % емульсії та клозавету 5 % розчину при фасціольозній інвазії у великій рогатій худобі.

Матеріал і методи дослідження. Роботу проводили в умовах СТОВ ім. Б. Хмельницького с. Четвертинівка Тростянецького району Вінницької області та в лабораторії кафедри паразитології та фармакології Білоцерківського національного аграрного університету.

Досліди по вивченню антигельмінтної ефективності альбену 20 % грануляту, альбендазолу 10 % емульсії та клозавету 5 % розчину при фасціольозі великої рогатої худоби, провели в січні-березні місяцях 2020 року на телятах 15–18-місячного віку спонтанно інвазованих фасціолами. З цією метою сформували 4 групи (в кожній групі було по 10 голів) тварин на основі дотримання принципів аналогів. Попередню інвазованість визначали дослідженням фекалій методом послідовного промивання. Схема використання антигельмінтиків наведена у таблиці 1.

Таблиця 1

Схема використання антигельмінтиків за фасціольозній інвазії

Групи тварин	Назва препарату	Концентрація	Кратність	Доза по лік. формі
Дослідна: перша	Альбен	20 %-ний гранулят	одноразово, з кормом	3,75 г/100 кг м.т.
друга	Альбендазол	10 %-на емульсія	одноразово, з кормом	0,75 мл/10 кг м.т.
третя	Клозавет	5 %-ний розчин	одноразово, підшкірно	0,5 мл/10 кг м.т.
Контрольна	–	–	–	–

З даної таблиці видно, що ми сформували 3 дослідні і 1 контрольну групи тварин. Телятам першої дослідної групи ми використовували альбен 20 % гранулят у дозі 3,75 г на 100 кг маси тіла по лікарській формі. Препарат використовували одноразово, індивідуально разом з кормом. Антигельмінтик за-давали з кормом у ранішню годівлю.

Тваринам другої дослідної групи використовували альбендазол 10 % у дозі 0,75 мл на 10 кг маси тіла по лікарській формі. Препарат використовували одноразово, індивідуально.

Перед використанням препаратів раціон тварин за день до дачі антигель-мінтиків зменшували на половину. В день дачі препарату раціон зменшували на одну третину, змішували з невеликою кількістю комбікорму, ретельно перемішували.

Тваринам третьої дослідної групи використовували клозавет 5 %-ний розчин у дозі 0,5 мл на 10 кг маси тіла, одноразово, підшкірно. Разову дозу пре-парату вводили підшкірно 2 частинами в різні ділянки тіла.

Тварини 4 (контрольної) групи антигельмінтик не отримували і знаходились в однакових умовах годівлі і утримання.

Тестами для обліку ефективності лікування були екстенсефективність (ЕЕ) та інтенсефективність (ІЕ).

Результати досліджень. Результати гельмінтокопроовоскопічних досліджень тварин до дегельмінтизації наведені у таблиці 2.

Таблиця 2

Результати гельмінтокопроовоскопічних досліджень телят до дегельмінтизації

Групи тварин	Кількість тварин у групі, гол.	Кількість уражених тварин, гол.	Е.І, у проц.	Всього знайдено яєць, екз.	І.І., екз. яєць
Дослідні: перша	10	10	100	118	11,8
друга	10	10	100	143	14,3
третья	10	10	100	155	15,5
Контрольна	10	10	100	131	13,1

Як видно з даної таблиці всі телята, як дослідних та контрольної груп були уражені на 100 % яйцями фасціол.

На 45-й день, після останньої дачі антигельмінтних препаратів, ми знову відібрали проби фекалій. Результати гельмінтокопроовоскопічних досліджень телят після дегельмінтизації наведені у таблиці 3.

З даної таблиці видно, що у тварин першої дослідної групи, яким застосовували альбен 20 % гранулят у дозі 3,75 г на 100 кг маси тіла, одноразово, індивідуально разом з кормом та у тварин третьої дослідної групи яким використовували клозавет 5 %-ний розчин у дозі 0,5 мл на

10 кг маси тіла, одноразово, підшкірно була отримана 100 % ефективність при фасціольозній інвазії.

Таблиця 3

Результати овоскопічних досліджень телят після дегельмінтизації

Групи тварин	Кількість тварин у групі, гол.	Кількість уражених тварин, гол.	Е.І., у проц.	І.І., екз., яєць	Е.Е., у проц.	І.Е., у проц.
Дослідна: перша	10	0	0	0	100	100
друга	10	1	10	3,00	90,0	79,02
третья	10	0	0	0	100	100
Контрольна	10	10	100	18,4	–	–

З метою вивчення впливу фасціол на організм телят на початку проведення дослідів і через 30 днів були проведені зважування тварин. Результати цієї роботи наведені у таблиці 4.

Таблиця 4

Результати зважування дослідних і контрольних тварин до та після лікування

Групи тварин	Жива маса 1 голови, кг		Приріст живої маси за дослід, кг	Середньодобовий приріст, г	+ – до контрольної групи	
	До лікування	після лікування			кг	у проц.
Дослідна: перша	231,40	253,03	21,63	721	+6,12	+ 39,46
друга	227,30	248,39	21,09	703	+5,58	+ 35,98
третья	226,70	250,20	22,90	743	+7,39	+ 47,65
Контрольна	228,80	243,31	15,51	517	0	0

З таблиці 4 видно, що за період дослідів, який тривав 30 днів, середня маса телят дослідних груп, як першої, другої так і третьої була більша ніж у контрольної групи: в першій дослідній групі на 6,12 кг або на 39,46 %, у другій дослідній групі на 5,58 кг або на 35,98 % і у тварин третьої дослідній групі – на 7,39 кг або на 47,65 %.

Висновки.

1. Антигельмінтики альбен 20 % гранулят у дозі 3,75 г на 100 кг маси тіла, одноразово, індивідуально разом з кормом та клозавет 5 %-ний розчин у дозі 0,5 мл на 10 кг маси тіла, одноразово, підшкірно являються високоефективними препаратами при фасціольозній інвазії (ЕЕ та ІЕ = 100 %).

2. Найбільший приріст живої маси у телят за 30-денний період ми відмічали при застосуванні клозавету 5 % розчину у дозі 0,5 мл на 10 кг маси тіла, одноразово, підшкірно і він був більшим на 7,39 кг або на 47,65 % в порівнянні з контрольною групою.

Список використаних джерел:

1. Пономар С.І., Кручиненко О.В. Моніторинг епізоотологічної ситуації гельмінтозів шлунково-кишкового тракту корів на території України (за даними ветеринарної статистики). *Вісник Полтавської державної аграрної академії*. 2014. № 2. С. 116–118.

2. Березовський А.В. Ефективність бронтелу 10 % при фасціольозі та шлунково-кишкових стронгілятозах великої рогатої худоби / Березовський А.В., Шевченко А.М., Поживіл А.І. // Проблеми зооінженерії та ветеринарної медицини : збірник наукових праць ХДЗВА. – Харків, 2012. – Вип. 15(40), ч. 2, т. 1. – С. 134–136.

3. Дахно І.С. Особливості перебігу фасціольозної інвазії та заходи боротьби / І.С. Дахно, Г.П. Дахно // Матер. наук.-практ. конф. паразитологів (Київ, 3-5 листопада 1999 р.). – К., 2007. – С. 65–67.

4. Березовський А.В. Лікарські препарати нового покоління для ветеринарної медицини / А.В. Березовський. – К.: Ветінформ, 2010. – 88 с.

5. Бырка В.И. Эффективность антгельминтиков при фасциолезе / В.И. Бырка, В.Я. Пономаренко, В.И. Котляр // Совершенствование мер борьбы и профилактики болезней с/х животных. – Харьков, 2011. – С. 44–49.

6. Березовський А.В. Новий антгельмінтик комбітрем при фасціольозі ВРХ / А.В. Березовський, О.Б. Грицик, В.М. Ромашок // Вет. медицина України. – 2009. – № 10. – С. 40–41.

7. Довгій Ю.Ю. Ефективність комплексної терапії при фасціольозі великої рогатої худоби у зоні радіоактивного забруднення / Ю.Ю. Довгій // Ветеринарна медицина України. – 1998. – № 11–12. – С. 21.